

Rondetafelgesprek Naar een duurzame visserij

Inbreng Waddenvereniging

Sinds 2004 is de Waddenvereniging partner in verschillende convenanten gericht op het verduurzamen van de visserijactiviteiten in de Waddenzee en langs de Nederlandse kust. Deze notitie staat stil bij de achterliggende oorzaken van de oplopende visserijdruk en de geleerde lessen van ruim 15 jaar werken aan een duurzamere visserij (en natuurherstel) via convenanten.

Problematiek van een vrije visserij

De visserij in de Nederlandse kustwateren kenmerkt zich door het grotendeels vrije karakter. In tegenstelling tot de gequoteerde visserij op vis, is (binnen de visserijwet) de visserij op schaal- en schelpdieren in de kustzone niet gequoteerd of 'vrij'. De rationale hierachter is dat overbevissing van de doelsoorten niet mogelijk is. Dat de visserij een bredere impact heeft dan enkel de onttrekking van de doelsoort wordt hierin nauwelijks meegenomen. Na procedures is dit via de Wet Natuurbescherming voor de kokkel- en mosselzaadvisserij gerepareerd en is de oogst nu wel begrensd.

De garnalenvisserij (ruim 200 vergunningen) kent echter nog altijd geen begrenzing in te vangen kilo's. Dit ondanks de hoge bijvangstfractie (ruim 60%) en de impact van de slepende vistuigen op de zeebodem. Het ontbreken van deze begrenzing heeft er voor gezorgd dat de Europese aanlandingen in de periode 1965 – 2015 zijn verzevenvoudigd (ICES, 2015).

**Bulkvisserij tegen lage prijzen voor de wereldmarkt past niet in beschermde natuurgebieden.
De visserijwet (1963) is gedateerd en ondersteunt de verduurzaming van de visserij onvoldoende.**

Vergunningverlening begrenst onvoldoende

Het feit dat de kustvisserij grotendeels in beschermde natuurgebieden (N2000) plaatsvindt maakt dat er naast een Visserijwetvergunning ook een Natuurbeschermingswet-vergunning nodig is. Deze maakt wel een bredere afweging ten aanzien van de doorwerking van de activiteit op (beschermde) natuurwaarden. Die beoordeling wordt echter gehinderd door het vaak ontbreken van de benodigde gegevens om de impact van visserijactiviteiten op de beschermde natuurwaarden vast te stellen.

Zo is het onduidelijk wat het effect is van de bijvangst in de garnalenvisserij op beschermde vispopulaties, aangezien de omvang van de populaties onbekend zijn. Ook is onduidelijk wat de impact van de slepende vistuigen op het bodemleven is. Een ongestoord referentiegebied ontbreekt; en onderzoek naar kortetermijneffecten op het bodemleven is verstoord toen ook de controlelocaties werden bevestigd.

Onzekerheden over de impact van visserij op beschermde natuurwaarden worden onvoldoende vertaald in de afgegeven Natuurbeschermingswet-vergunningen. In de praktijk wordt het voorzorgsbeginsel bij onzekerheden zelden toegepast en is 'nee, mits' in de regel 'ja, tenzij'.

Huidige afspraken op basis van vrijwilligheid vormen onvoldoende basis voor goed beheer van zeenatuur

Het vacuüm tussen afgestemd visserij- en natuurbeheer binnen Natura2000-gebied wordt al ruim 10 jaar opgevuld door het sluiten van convenanten tussen het Ministerie, visserijsectoren en natuurorganisaties. Afspraken waarbij het verminderen van de impact centraal staat en wordt ingezet op het inrichten van visserijvrije gebieden. Dit om juridische procedures voor te zijn.

Zo werd in 2008 het convenant transitie Mosselsector en Natuurherstel Waddenzee gesloten, in 2011 het handkokkelakkoord en eveneens in 2011 voor de garnalervisactiviteiten het VIBEG-akkoord (Vissen in Beschermde Gebieden). In 2014 werd dit gevolgd door het VISWAD-convenant, specifiek voor garnalenvisserij op de Waddenzee.

In alle gevallen gaat het om vrijwillige (bovenwettelijke) afspraken die deels overgenomen worden in de wet Nb vergunning. Echter vanwege het vrijwillige karakter blijven ze juridisch kwetsbaar.

Ondanks het vrijwillige karakter worden de convenantafspraken wel dankbaar overgenomen in N2000 – beheerplannen. Echter consequenties blijven uit bij het niet (op tijd) halen van afgesproken natuurherstel-doelen.

12 jaar visserijconvenanten, geleerde lessen

De verschillende convenanten kennen positieve en negatieve uitschieters. Wat zijn hierin de succesfactoren en welke (beleids)lacunes zorgen voor vertraging?

1. Inkopen natuurkwaliteit in plaats van uitkopen visserij

Het VISWAD akkoord draagt, door gebruik te maken van het Waddenfonds, bij aan het verkleinen van de vloot garnalenkotters op de Waddenzee. Hierbij is het opkopen van een vergunning 1:1 gekoppeld aan het instellen van vast oppervlakte visserijvrij gebied. Het hoofddoel van de regeling is niet het uitkopen van vissers maar het inkopen van natuur. Een aanpak die Brussel-proof is en dit voorjaar een zeer succesvolle 1^e tender kende waarbij 19 vissers, vrijwillig, hun vergunning hebben aangeboden.

Vertaal de succesvolle VISWAD-aanpak naar andere N2000-gebieden en laat het een leidraad zijn voor de nationale garnalenvisserij-visie die op dit moment onder regie van LNV wordt geschreven.

2. Juridisch instrumentarium ontbreekt

Het doorvoeren van natuurherstelmaatregelen binnen N2000-gebieden zou toch niet moeilijk moeten zijn, maar toch is dat het geval. Zo is de vertaling van bovenstaande succesvolle tender in areaal visserijvrij gebied juridisch lastig.

Zorg dat de natuur in beschermde natuurgebieden op één staat en het juridisch instrumentarium of bestuurlijke wil er is om de convenantafspraken adequaat te vertalen in het gebied.

3. Een quotum in visuren

Een vrije visserij is niet meer van deze tijd en geeft een onnodig hoge visserijdruk en is hierdoor ecologisch en economisch niet duurzaam.

Vertaal het huidige collectieve quotum aan visuren voor de garnalenvisserij naar een individueel quotum per visser en leg via de wet Natuurbescherming ook buitenlandse garnalenvissers dezelfde beperking op. Dit zorgt voor rust onder en boven water, betere prijzen en een einde aan de huidige 'rat-race'.